HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא פגעו בו קנאין מהו אינשייה רב לגמריה אקריוהו לרב כהנא בחלמיה [1]בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת אל נכר אתא א"ל הכי אקריון אדכריה רב לגמריה בגדה יהודה זו עבודת כוכבים וכן הוא אומר [2][כן] בגדתם בי בית ישראל נאום ה' ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים זה משכב זכור וכן הוא אומר [3]ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא כי חלל יהודה קדש ה' זו זונה וכן הוא אומר [4]לא [ו](יהיה קדש) ובעל בת אל נכר זה הבא על הכותית [ז] [א]וכתיב בתריה [5]יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה [ב](מאלהי) יעקב ומגיש מנחה לה' צבאות [7][ב]אם ת"ח הוא לא יהיה לו ער בחכמים ועונה בתלמידים אם כהן הוא לא יהיה לו בן מגיש מנחה לה' צבאות א"ר חייא בר אבויה [ג]כל הבא על הכותית [ד] כאילו מתחתן בעבודת כוכבים דכתיב ובעל בת אל נכר וכי בת יש לו לאל נכר אלא זה הבא על הכותית [ד] [ה]וא"ר חייא בר אבויה כתוב על גלגלתו של יהויקים זאת ועוד אחרת זקינו דרבי פרידא אשכח ההוא גולגלתא דהות שדיא בשערי ירושלים והוה כתוב עילויה זאת ועוד אחרת קברה והדר נבוג קברה והדר נבוג אמר האי גולגלתא של יהויקים דכתיב ביה [6]קבורת חמור יקבר סחוב והשלך מהלאה לשערי ירושלים אמר מלכא הוא ולאו אורח ארעא לבזויי שקלה כרכה בשיראי ואותביה בסיפטא אתאי דביתהו חזיתה נפקת אמרה להו לשיבבתהא אמרי לה האי דאיתתא קמייתא היא דלא קא מנשי לה שגרתא לתנורא וקלתה כי אתא אמר היינו דכתיב עילויה זאת ועוד אחרת [ו]כי אתא רב דימי אמר בית דינו של חשמונאי גזרו הבא על הכותית [ז] חייב עליה משום נשג"א כי אתא רבין אמר [ח]משום נשג"ז נדה שפחה גויה זונה אבל [ט]משום אישות לית להו ואידך [י]נשייהו ודאי לא מיפקרי א"ר חסדא [יא]הבא לימלך אין מורין לו איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הבא לימלך אין מורין לו [יב]ולא עוד אלא שאם פירש זמרי והרגו פנחס נהרג עליו נהפך זמרי והרגו לפנחס אין נהרג עליו שהרי רודף הוא [7]ויאמר משה אל שופטי ישראל וגו' הלך שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא אמרו לו הן דנין דיני נפשות ואתה יושב ושותק מה עשה עמד וקיבץ כ"ד אלף מישראל והלך אצל כזבי אמר לה השמיעי לי אמרה לו בת מלך אני וכן צוה לי אבי לא תשמעי אלא לגדול שבהם אמר לה אף הוא נשיא שבט הוא ולא עוד אלא שהוא גדול ממנו שהוא שני לבטן והוא שלישי לבטן תפשה בבלוריתה והביאה אצל משה אמר לו בן עמרם זו אסורה או מותרת ואם תאמר אסורה בת יתרו מי התירה לך נתעלמה ממנו הלכה געו כולם בבכיה והיינו דכתיב [8]והמה בוכים פתח אהל מועד וכתיב [9]וירא פנחס בן אלעזר מה ראה אמר רב [ט]ראה מעשה ונזכר הלכה אמר לו אחי אבי אבא לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני [י]הבועל את כותית קנאין פוגעין בו אמר לו [יא]קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא ושמואל אמר ראה [יב]שאין חכמה ואין תבונה ואין עצה נגד ה' [יג]כל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב ר' יצחק אמר ר"א ראה שבא מלאך והשחית בעם ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו מיכן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש שלף שננה והניחה באונקלו והיה נשען

לא פגעו בו קנאין מהו. מה עושה בדבר: אגשייה רב לגמריה. שכח מה שגמר מרבו בדבר זה ולא ידע להשיבו: **וכן הוא אומר ואם זכר וגו'.** סיפיה דקרא תועבה היא: **זונה.** מופקרת ואפי' ישראלית: **קדש.** מפקיר קדושתו והולך לרדוף זונות. קדשה מחללת קדושתה וכן קדש מחלל קדושתו: **לפנוב על גלגלתו של יהויקים.** משום ר' חייא בר אבויה נקט לה: **זאת ועוד אחרת.** נקמה נעשית בה כבר ועוד אחרת תעשה בה: **זקינו דר' פרידא.** הוא ר' חייא בר אבויה והכי אמרי' בחלק[ו]: **נבוג.** בלבלה וילאה מקבורתה: **קבורת חמור.** מושלך ברחובות: **בסיפטא.** אריגז: **לשיבבתהא.** לשכנותיה: **דלא קא מנשי לה.** אינה נשכחת מלבו: **שגרתה לתנורא.** הסיקה את התנור: **חייב עליה.** כלומר נענש בה משום כל אלו: **נדה.** אע"פ שדם כותית כדם בהמה מכל מקום מיאוס וחילול לקדושת השם הוא: **שפחה.** שהיא כשפחה אצלו שכנסת ישראל בגירה נקראת: **עובדת כוכבים.** לא תתחתן בם כי יסיר וגו' [ז] כל המסירות את הלב במשמע[ז]. ומיהו לאו דלא תתחתן ליכא דאורייתא דדרך התנות משמע ובית דינו של חשמונאי גזרו לדפרוש מינה משום כל הני: **ג"ש.** ולאו ממש דקדושין לית להו ומיהו לא"א דמיא וחייב לפרוש הימנה שלא יהא רגיל בחשת אים: **אבל אישות אין לבם[ח].** שסתם כותית מופקרת ואינה מיוחדת לבעלה ולא דמיא לא"א: **אמר רב חסדא.** קנאי הבא לימלך בבית דין בשעת מעשה אם יפגע בו אין מוריס לו שלא נאמרה אלא למקנא מעצמו ואינו נמלך: **ולא עוד אלא שאם פירש זמרי.** מן האשה והרגו פנחס אחר כן נהרג עליו שלא נאמרה הלכה דא אלא בשעת מעשה: זמרי הוא שלומיאל: **נשיא שבט.** שמעון כדלקמן: שמעון שני לבטן לוי שלישי לבטן: **כם יפרו מי הפירה לך.** משה קודם מתן תורה נשא וכשנתנה תורה כולן בני נח היו וכנסו לכלל מצות והיא עמהם וגרים רבים של ערב רב: **ונתעלמה ממנו הלכה.** שנאמר לו בסיני הבועל כותית וכו': **אחי אבי אבא.** היינו משה שהיה אחי אבי אביו מהרן: **פרוונקא.** שליח: **שמואל אמר מאי וירא ראה שאין חכמה.** כלומר נזכר פסוק אין חכמה ואין תבונה נגד ה' שכל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב לפיכך הורה פנחס הלכה בפני רבו ולא המתין ליטול רשות ממשה שלא יראו הרואים וילמדו להתיר את כותית: **ויקם ויקח.** מכלל דעד השתא לאו בידו הוה: **העדה.** סנהדרין שהיו יושבים ודנין כדכתיב קח את כל ראשי ואמרי' בפר' ד' (לעיל לה.) חלק לחם בתי דיינין לדונם דיני נפשות על עון פעור: **שלף שננה.** שלף הברזל שברזלם העץ של רומח: **אונקלי.** מלבוש:

נשען

נשג"ז. זונה אם הוא כהן: **ואידך** נשייהו **לא מפקרי.** ולא מחייבי משום זונה הקשה ה"ר משה מפונטויז"א מהא דאמר פרק הבא על יבמתו (יבמות פא. ושם) אין זונה אלא גיורת ומשוחררת וכ"ש כותית[ט] וי"ל דכיון דכתיב זונה לא יקח לא מחייב משום זונה אלא אם כן יש בה ליקוחין כגון גיורת דתפסי קידושי אבל כותית לא ועוד משמע קרא דאיירי בההיא דשריא לישראל ואסירה לכהן לאפוקי כותית דאסורה לתרוייהו ומיהו קשה דבפרק כל האסורין (תמורה כט. ושם) קאמר רבא בכהן הבא על כותית לוקה עליה משום זונה מדאורייתא ודוחק הוא לאוקמי שמעתא דהכא כאבי ועוד קשה דבפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עא.) פליגי רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש בגיורת לכהן ואפי' לרבי שמעון לא שרי אלא בנתגיירה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד בתוליה בישראל אבל כותית לא ונראה לפרש דהך שמעתא במשומרת שלא נבעלה ואפילו איכא משומרת לא לקי מדאורייתא מספיקא אבל ודאי בעולה לוקה מדאורייתא כרבא בתמורה וההיא דקדושין אע"ג דמדאורייתא אסורה לאו משום זונה מיתסרה אלא גזירת הכתוב וכן משמע בירושלמי פרק בתרא דקדושין דא"ר יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה במשפחה בדרום שהיו קורין עליה ערעור ושלח רבי את ר' רומנוס לבודקה ומצא שנתגיירה זקנתה פחותה מבת ג' שנים ויום אחד והכשירה רבי לכהונה רב הושעיא אמר כרבי שמעון הכשירה א"ר זעירא דברי הכל הוא דא"ר זעירא בשם רב אדא בר אמוה ר' יודן מעו בה בשם רב ר' אבהו בשם ר' יוחנן ולד בוגרת כשר שהיא בלא תעשה ובא מכח עשה והוא אשה בתוליה יקח ולא בוגרת כל לא תעשה הבא מכח עשה עשה הוא ודכוותיה כי אם בתולה מעמיו ולא גיורת כל לא תעשה הבא מכלל עשה עשה משמע מהתם בהדיא דליכא מלקות והולרכו חכמים לגזור כדי לחייבו מלקות ומיהו סוגיא דידן משמע דעובדא דירושל' משום זונה דמייתי לה בפ' הבא על יבמתו [ו]ובעי למפשט מינה דהלכה כר"ש ודחי שאני התם הואיל ואינסב אינסב דהא רב ורבי יוחנן דאמרי בוגרת ומוכת עץ לא יש ואם נשא נשוי ומסיק בשלמא התם סופה להיות בעולה תחתיו הכא סופה להיות זונה תחתיו ול"ל זונה לאו דווקא:

היולק

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פי"ב מהל' איסורי ביאה הל"ו סמג לאוין קיב טוש"ע אה"ע סימן נח סעיף ב:

סד ב ג מיי' שם טור שו"ע שם:

סה ד מיי' שם הלכה ב וסמג שם טור שו"ע שם סעיף ח:

סו ה ו מיי' שם הלכה ה וסמג שם טור שו"ע חו"מ סימן תכה סעיף ד בהגה:

סז ז מיי' פ"ח מהלכות מ"מ הלכה ג סמג עשין ז טור שו"ע יו"ד סימן רמב סעיף יא:

תורה אור השלם

1. בְּגֵדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נַעֲשׂתָה בְיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלִָם כִּי חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְיָ אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר:

מלאכי ב יא

2. אֲכֵן בָּגְדָה אִשָּׁה מֵרֵעָהּ כֵּן בָּגַדְתֶּם בִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְיָ:

ירמיהו ג כ

3. וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא: ויקרא יח כב

4. לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה קָדֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

דברים כג יח

5. יַכְרֵת יְיָ לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעֹנֶה מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַיְיָ צְבָאוֹת: מלאכי ב יב

6. קְבוּרַת חֲמוֹר יִקָּבֵר סָחוֹב וְהֻשְׁלַךְ מֵהַלְאָה לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם:

ירמיהו כב יט

7. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הִרְגוּ אִישׁ אֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר:

במדבר כה ה

8. וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אֶחָיו אֶת הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

במדבר כה ו

9. וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ: במדבר כה ז

10. אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְיָ: משלי כא ל

מסורת הש"ס

א) [ל"ל תהיה קדשה מבנות ישראל וכ"א בשלמות], ב) [בס"א: הגויה], ג) [ל"ל מהלכין], ד) שבת נה: ע"ש, ה) [לקמן קד. ע"ש], ו) ע"ז לו:, ז) [עי' תוס' ע"ז לו: ד"ה משום], ח) [מולין יג:], ט) [פסחים סו.], י) [לעיל פז:] ע"ז לו:, יא) [משלי כא ומי' פירש"י דהכא ד"ה שמואל אמר כו' מכר פסוק אין חכמה וכו' ודע שהכהה לומר כן הכא כמ"ש תוס' גיטין סח. ד"ה וכתיב זונות כו'], יב) עירובין סג. שבועות ל: [ברכות יט:], יג) [עי' לקמן קד.], יד) [דברים זן], טו) [קדושין סח:], טז) בס"א: גויה, יז) [דף ס:],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל אישות. נ"ב עי' לעיל בפרק ד' מיתות סוף דף נ"ב בתוספת:

מוסף רש"י

ער בחכמים. מריח לבנין ולהורות בין החכמים, כדלמרינן בערובין (עג:) אהכמים ערמים (שבת נה:). **חייב משום נשג"א.** גזרו עליהן משום נדה דרבנן, ואע"ג דעובדת כוכבים אין דמה מטמאה מן התורה, שהרי היא כבהמה, מכמים גזרו עליה, ומשום שפחה, ומשום עובדת כוכבים כאילו מתחתן בה דרך אישות, ומשום אשת איש, דבעולת בעל יש לה לבני נח, דכתיב והיא בעולת בעל, וישראל הרגיל בכך הוחיל וכא עליה בנדתה אתי למבעל נמי נדה ישראלית ואתי למינסב שפחה ועבר משום לא יהיה קדש ואתי למנסבה לעובדת כוכבים ועבר אלא מתחתן ואתי למיבעל אשת איש ישראל (ע"ז לו:). האי מייב לאו דוקא אלא אסור, דאלו מדאורייתא אלא מדרבנן (שבת פא:). **משום נשג"ז.** נדה שפחה עובדת כוכבים זונה, שאם הכן הוא יש כאן משום לאו דזונה, ולא לאו ממש אלא גזירה משום זונה ישראלית שנבעלה לאסור לה (שם). שנבעלה דאיגרתא. משל הוא (ב"מ פג:). שאין חכמה וגו' נגד ה'. אין חכמה תשובה נגד ה' (ברכות יט: שבועות ל:) אין תורה חכמה וכבוד ותבונה ויועץ עומדת כנגד מיולל השם (ערובין סג.).

תוספות

ר' יוחנן. ולא מקרי בעולה אלא בבעלה בעל ראשון ולא בבעלה בעל אחר דאמר בפרק בתרא דיבמות (דף נ"ה) אין בעולה אלא בבעלה בעל ראשון ולא בבעלה בעל אחר ומיהו אם נבעלה לבעל אחר אסורה לכהן לאפוקי כותית דאסורה לתרוייהו ומיהו קשה דבפרק כל האסורין (תמורה כט. ושם) קאמר רבא בכהן הבא על כותית לוקה עליה משום זונה מדאורייתא ודוחק הוא לאוקמי שמעתא דהכא כאבי ועוד קשה דבפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עא.) פליגי רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש בגיורת לכהן ואפי' לרבי שמעון לא שרי אלא בנתגיירה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד בתוליה בישראל אבל כותית לא ועוד משמע קרא דאיירי בההיא דשריא לישראל ואסיר